

godišnjih ušteda. Isto je tako bio velik i logičan napredak novije engleske nacionalne ekonomije u tome što je ona - koja rad proglašava jednim principom nacionalne ekonomije - istovremeno s potpunom jasnoćom razotkrila obrnuti odnos između nadnice i kamate od kapitala, pokazujući da kapitalist, po pravilu, može zaraditi samo sniženjem nadnice, i obrnuto. Normalan odnos nije prevara potrošača, nego uzajamna prevara kapitalista i radnika. Odnos privatnog vlasništva implicira latentno odnos privatnog vlasništva kao rada i odnos ovoga kao kapitala, kao i međusobni odnos jednog i drugog. To je, s jedne strane, proizvodnja ljudske djelatnosti kao rada, to jest kao djelatnosti sasvim tuđe sebi, čovjeku i prirodi, te stoga sasvim tuđe svijesti i ispoljavanju života, apstraktna čovjekova egzistencija samo kao običnog radnog čovjeka, koji stoga svakog dana može biti srušen iz svog ispunjenog ništa u apsolutno ništa, u svoje društveno, stoga u svoje zbiljsko nepostojanje. S druge strane, to je proizvodnja predmeta čovjekove djelatnosti kao kapitala, u kojoj je izbrisana svaka prirodna i društvena određenost predmeta, u kojoj je privatno vlasništvo izgubilo svoj prirodni i društveni kvalitet (dakle izgubilo sve društvene i političke iluzije i nije pomiješano s prividno ljudskom odnosima) - u kojoj isti kapital u najrazličitijem, prirodnom i društvenom postojanju ostaje isti, a potpuno je indiferentan prema svom zbiljskom sadržaju. Ta suprotnost doterana je do kraja nužno je vrhunac, kraj i propast cjelokupnog odnosa.

Stoga je opet velika zasluga novije engleske nacionalne ekonomije što je pokazala da je zemljišna renta razlika između kamate od najlošijeg obradivog zemljišta i najboljeg obradivog zemljišta, što je dokazala⁽⁵⁰⁾ romantične iluzije zemljovlasnika - njegovu tobožnu socijalnu važnost, te indititet njegova interesa s interesom društva, što Adam Smit tvrdi još i nakon fiziokrata - te što je anticipirala i pripremila običnog, prozaičnog kapitalista, te će na taj način uprostiti, zaoštriti suprotnost i tako ubrzati njeno rešenje. Zemlja kao zemlja, zemljišna renta kao zemljišna renta, izgubili su tako svoju stalešku razliku i postali kapital koji ništa ne govori ili, naprotiv, samo kapital i kamata koji govore jezikom novca.

Razlika između kapitala i zemlje, između dobiti i zemljišne rente, kao i razlika ovih i nadnice, razlika između industrije i agrikulture, nepokretnog i pokretnog privatnog vlasništva, još je historijska razlika, koja nije zasnovana u suštini stvari, koja je fiksirani momenat stvaranja i nastajanja suprotnosti između kapitala i rada. U industriji itd., nasuprot nepokretnom zemljoposjedu, izražen je samo način nastajanja i